

Interpretation of Tragic Scenes in Parent-Child Relationships in Fiction (Based on “Father Goriot” and “King Lear”)

Jo‘rayev Habibullo

Professor, Doctor of Philological Sciences Fergana State University

Turg‘unova Sevinchbonu

3rd-year Student, Faculty of Philology Fergana State University

Abstract. *This article analyzes the complexity of relationships between fathers and children, issues of love and responsibility, as well as betrayal and tragic outcomes, based on two important works of world literature — “Father Goriot” and “King Lear”. The works are examined using a comparative approach, revealing how the image of the father is interpreted in different social contexts.*

Key words: *father figure, parent-child relationship, tragedy, realism, love, betrayal, tragic fate, comparative analysis, world literature.*

BADIIY ADABIYOTDA OTA VA FARZAND MUNOSABATLARIDAGI FOJIAVIY LAVHALAR TALQINI

(“Gorio ota” va “Qirol Lir” asarlari misolida)

Jo‘rayev Habibullo

FarDU professori, filologiya fanlari doktori

Turg‘unova Sevinchbonu

Farg‘ona davlat universiteti Filologiya fakulteti 3-kurs talabasi

Annotatsiya. *Mazkur maqolada ota va farzand o‘rtasidagi munosabatlarning murakkabligi, mehr va mas‘uliyat, shuningdek, xiyonat va fojiaiy yakun masalalari jahon adabiyotining ikki muhim asari — “Gorio ota” va “Qirol Lir” misolida tahlil qilinadi. Asarlar qiyosiy-komparativ yondashuv asosida o‘rganilib, ota obrazining turli ijtimoiy sharoitlarda qanday talqin qilinishi ochib beriladi.*

Kalit so‘zlar: *ota obrazi, farzand munosabatlari, tragediya, realizm, mehr,*

xiyonat, fojaviy taqdir, komparativ tahlil, jahon adabiyoti

Аннотация. В данной статье анализируется сложность отношений между отцами и детьми, вопросы любви и ответственности, а также предательство и трагический исход на примере двух важных произведений мировой литературы — «Горю отец» и «Король Лир». Произведения рассматриваются в сравнительно-компаративном аспекте, раскрывая, как образ отца интерпретируется в различных социальных условиях.

Ключевые слова: образ отца, отношения родителей и детей, трагедия, реализм, любовь, предательство, трагическая судьба, сравнительный анализ, мировая литература.

Insoniyat tarixida ota va farzand o'rtasidagi munosabatlar eng nozik va murakkab ijtimoiy-psixologik masalalardan biri bo'lib kelgan. Adabiyot esa aynan shu munosabatlarni turli davr va sharoitlarda chuqur yoritib bergan. Jahon adabiyotida ota obrazi ko'pincha fidoyilik, mehr va mas'uliyat timsoli sifatida tasvirlanadi. Biroq ayrim asarlarda bu obraz fojaviy tus olib, insoniy xatolar va noto'g'ri qarorlar oqibatida iztirob manbaiga aylanadi. Shu jihatdan Honoré de Balzac va William Shakespeare asarlarida yaratilgan ota obrazlari alohida e'tiborga loyiq. Mazkur maqolada ota obrazi ikki turli ijtimoiy qatlam — oddiy inson va hukmdor misolida tahlil qilinadi va ular o'rtasidagi umumiy qonuniyatlar ochib beriladi.

Har ikkala asarda ham asosiy muammo — ota mehrining me'yoridan oshib ketishidir. Bu jihat "Gorio ota"da ham, "Qiroli Lir"da ham turli shaklda namoyon bo'ladi. Gorio o'z qizlariga bo'lgan mehrini moddiy jihatdan ifodalaydi: u barcha boyligini, hatto o'zining yashash sharoitini ham qurbon qiladi. U uchun farzandlarining baxti hamma narsadan ustun. Biroq bu mehr bir tomonlama bo'lib chiqadi. Qizlar otasining fidoyiligini qadrlamaydi, aksincha undan foydalanadi¹. Shunga o'xshash holat Lir obrazida ham kuzatiladi, ammo bu yerda mehr bilan birga g'urur ham mavjud. Lir farzandlarining muhabbatini sinab ko'rmoqchi bo'ladi. U so'zga ishonadi, samimiyatni

¹ Honoré de Balzac. Gorio ota. — Toshkent: G'.G'ulom nomidagi adabiyot va san'at nashriyoti, 2010. 45–52-betlar.

esa inkor etadi. Natijada u yolgʻon maqtovlarga aldanib, chin dildan sevgan qizidan voz kechadi². Demak, har ikki asarda ota mehrining notoʻgʻri ifodasi fojiaga sabab boʻladi.

Asarlarda farzandlar obrazi ota obrazini ochib berishda muhim rol oʻynaydi. Gorio qizlari jamiyatning manfaatparast qatlamini ifodalaydi. Ular moddiy boylik va ijtimoiy mavqeni ota mehridan ustun qoʻyadi. Lirning qizlari esa ikki xil tipni ifodalaydi: yolgʻon va samimiyat. Goneril va Regan manfaat uchun yashovchi, ikkiyuzlama obrazlar boʻlsa, Kordeliya haqiqat va sadoqat timsolidir. Bu yerda muhim jihat shundaki, har ikki asarda ham ota farzandni toʻgʻri baholay olmaydi. Bu esa fojiaviy ziddiyatni kuchaytiradi.

Asarlar turli davr va ijtimoiy muhitda yaratilgan boʻlsa-da, ularni birlashtiruvchi jihat — insoniy qadriyatlarning inqirozidir. Gorio yashagan jamiyatda pul va manfaat ustuvor. Insoniy munosabatlar esa ikkinchi oʻringa tushib qolgan. Shu sababli ota mehrining qadri yoʻqoladi. Lir yashagan muhitda esa hokimiyat va taxt uchun kurash asosiy omil hisoblanadi. Bu kurash oilaviy munosabatlarni ham buzadi. Natijada har ikki asarda ham ota obrazlari yolgʻizlik va kech anglangan haqiqat bilan yuzlashadi. Bu esa ularning fojiaviy yakuniga olib keladi.

“Gorio ota” va “Qirol Lir” asarlarida ota obrazi turli ijtimoiy sharoitda tasvirlangan boʻlsa-da, ularni birlashtiruvchi asosiy jihat — insoniy munosabatlarning murakkabligi va fojiaviy yakunidir. Mazkur asarlar bugungi kunda ham oʻz ahamiyatini yoʻqotmagan boʻlib, ota va farzand oʻrtasidagi munosabatlar haqida chuqur oʻylashga undaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar roʻyxati

1. Shekspir, U. (1605). King Lear (T. A. H. Ward, Trans.). London: Oxford University Press.
2. Muir, K. (1976). Shakspeare's Tragedies: An Introduction. Cambridge University Press.
3. Doʻstmuhammad A. Jahon adabiyoti va umuminsoniy qadriyatlar talqini. – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2018.

² William Shakespeare. Qirol Lir. — Toshkent: Oʻzbekiston Milliy ensiklopediyasi, 2008. — 78–85-betlar.